

SUMAR - SOMMAIRE - INHALT - CONTENTS

STUDII ȘI ARTICOLE

SABIN ADRIAN LUCA	Stratigrafie și cronologie. Cel mai timpuriu raport stratigrafic dintre culturile Starcevo-Criș și Vinca. Corelația dintre nivelurile V și IV de la Liubcova-Ornița.	1
	Chronologie et stratigraphie - le plus vieil rapport stratigraphique parmi les cultures Starcevo-Criș et Vinca. La corrélation les niveaux V-ème et IV-ème de Liubcova-Ornița.	13
ZOLA MAXIM	Cercetările etno-arheologice din Munții Cerna-Vâr.	15
	Recherches ethno-archéologiques dans les Montagnes Cerna-Vâr.	17
IOAN ANDRIȚOIU	Istoricul și stadiul actual al cercetărilor privind epoca bronzului în sud-vestul Transilvaniei.	25
	L'histoire et le stade actuel des recherches concernant l'époque du bronze dans le sud-ouest de Transylvanie.	31
EMIL NEMEȘ	Locuitorii Țării Hațegului până la cucerirea romană.	33
	Les Habitants du Pays de Hațeg jusqu'à conquête romaine.	44
<u>HADRIAN DAICOVICIU</u> ISTVAN FERENCZI, ADRIANA RUSU	Dovezi epigrafice referitoare la participarea Legiunilor II Adiutrix și VI Ferrata la cucerirea Complexului cetăților dacice din Munții Sebeșului.	43
	Des éponnes épigraphiques concernant à la participations des Legiones II Adiutrix et VI Ferrata à la conquête du Complexe des cités dacées des Montagnes de Sebeș.	61
LUCIA ȚEPOSU	Tipuri de statuete de bronz romane din Dacia.	63
	Typen römischer Bronzestatuetten aus Dakien.	81
ION T. LIPOVAN	Ceramica romană decorată cu figuri aplicate în relief de la Ampelum.	83
	La céramique Romaine avec des figures appliqués en relief D'Ampelum.	91

HRISTACHETATU, <u>OCTAVIANPOPA</u> , ZOIA KALMAR	Contribuții la repertoriul arheologic al Țării Hațegului (Județul Hunedoara).	93
	Beiträge zum archäologischen Verzeichnis des im Kreis Hunedoara gelegenen Hatzeger Landes (Țara Hațegului).	105
MIRCEA DAN LAZĂR, MIHAI DAVID, EUGEN PESCARU	Biserica românească de la Criscior (Jud. Hunedoara).	121
	Die Rumanische Kirche aus Criscior (Kreiss Hunedoara).	131
IOACHIM LAZĂR	Castelul și domeniul Hunedoarei în epoca lui Matia Corvinul (1458-1490).	133
	Le Château et le domaine de Hunedoara pendant L'epoque de Matia Corvinul (1458-1490).	150
OLIMPIA PALAMARIU	Circulația monetară în evul mediu pe teritoriul hunedorean.	151
	La circulation des monnaies dans le Moyen Âge sur le territoire de Hunedoara.	156
GHEORGHE PETROV	Paul Keresztessy de Nagymegyér - nobil de seamă al principatului Transilvaniei în veacul al XVII-lea.	157
	Paul Keresztessy de Nagymegyér - un personnage d'élite de la principaute de la Transylvanie du XVII-eme siècle.	162
CORINA TURC	Destin livresc în secolul al XVII-lea în sudul Transilvaniei.	163
	Le destin des livres du XVII-ème siècle dans le sud de la Transylvanie.	172
MEDA DIANA HOTEA	Manifestări ale mentalității colective țărănești la mijlocul secolului al XVIII-lea în Transilvania.	173
	Des démonstrations de la mentalité collective paysanne au milieu de XVIII-ème siècle en Transylvanie.	177

IOAN DORDEA	Aspecte din mineritul și metalurgia transilvăneană de la sfârșitul veacului al XVIII-lea.	179
	Aspekte des Siebenbürgischen Berg und Hüttenwesens am ende des 18-ten Jahrhunderts.	195
DOINA DREGHICIU	Legători de cărți consemnați în însemnările olografe de pe tipărituri românești vechi din județul Alba (secolul al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea).	197
	Les relieurs de livres, consignes dans les notes sur les vieux livres Roumains trouve dans le departement Alba (le XVIII-eme siecle et la premiere moitie du XIX-eme siecle).	205
IOACHIM LAZĂR	Contribuții la istoria învățământului elementar românesc din județul Hunedoara (1780-1848).	207
	Contributions a L'Histoire de L'eiseignement élémentaire roumain du Departement Hunedoara (1780-1848).	232
ELENA BUGNARIU	Evoluția tehnicii prelucrării fierului în zona Hunedoarei (Toplița 1780 - Hunedoara 1902).	233
	L'evolution de la technique de l'usine du fer dans la zone Hunedoara (Toplița 1780 - Hunedoara 1902).	242
VIOREL VÂNĂTORU, ELENUȚA-MARIOARA VÂNĂTORU	Un document privind revoluția de 1848/1849 în comitatul Zarand.	243
	Un document inédit relativement à révolution roumaine du Transylvanie de 1848/1849.	252
ADRIAN ANDREI RUSU	Un manuscris inedit a lui Ștefan Moldovan privitor la Țara Hațegului la mijlocul secolului al XIX-lea (II).	253
	Un manuscris inédit de Ștefan Moldovan sur Țara Hațegului à la moitie du XIX-ème siecle.	282
LIVIU BOTEZAN, IOANA BOTEZAN	Correspondența unor intelectuali din comitatul Hunedoara cu Timotei Cipariu între 1850-1875.	283
	Der Briefwechsel einiger Intellektuellen aus dem Komitat Hunedoara mit Timotei Cipariu zwischen 1850-1875.	302

IOAN MIRCEA	Prezența cărții românești vechi pe meleaguri transilvane, relevată în documente din anii 1867-1868.	303
	Documents of 1867-1868 attesting the existence of tze old Romanian book in Transilvania.	345
IOACHIM LAZĂR	Aspecte privind învățământul elementar în satul Ostrov din Țara Hațegului în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.	347
	Aspects concernant l'enseignement élémentaire dans le village Ostrov du Pays de Hațeg dans la deuxième moitié du XIX-é siècle.	392
NICOLAE WARDEGGER	Premisele înființării și activității muzeului devean în cadrul Societății de istorie și arheologie a comitatului Hunedoara.	393
	Les prémisses de la fondation et de l'activité de musée de Deva, dans la cadre de la Société d'histoire et d'archéologie du Comitat de Hunedoara.	411
VASILE IONAȘ	Administrația românească a comitatului Zarand între anii 1861-1876 (II).	413
	L'adminiatration roumaine du contre Zarand entre les années 1861-1876 (II).	436
RODICA ANDRUȘ	Lucrările adunărilor generale ale Astrei ținute în județul Hunedoara.	437
	Les travaux des assemblés générales d'Astra, qui ont en lieu dans le département Hunedoara.	459
ION FRAȚILĂ	Adeziunea românilor hunedoreni la Memorandumul din 1892.	461
	Die adhäsion der Rumänen des Hunedoara Bezirkes zum Memorandum des Jahres 1892.	466
LUCIAN GIURA	Preocupări privind apicultura la sașii transilvăneni.	467
	Beschäftigung über Siebenbürger Sachsen Bienenzucht.	472
IOAN MUNTEANU	Contribuția protopopului Lugoșului dr. George Popovici la mișcarea națională din Banat.	473
	La contribution d'archiprêtre du Lugoș, dr. George Popovici au mouvement național du Banat.	481

MARCEL ȘTIRBAN	Semnificația istorică a Marii Uniri.	483
	Signification historique de la Grande Union.	498
CONSTANTIN I. STAN	Mutații privind situația politică a statelor din Europa centrală și de sud-est în anul 1918	499
	Les changement concernant la situation politique des Etats du centre et sud-est de l'Europe, dans l'année 1918.	512
MIRCEA BARON	"Ardealul" (1917-1918), ziar al luptei pentru unitatea națională a românilor.	513
	"Ardealul" (1917-1918), le journal de la lutte pour l'unité nationale des roumains.	522
ADELA HERBAN	Aspecte ale relațiilor diplomatice româno-italiene în deceniul III al secolului XX	523
	Les aspects des relations diplomatique roumaines-italiennes pendant le décennie III-ème du XX siècle.	531
ADELA HERBAN, MARCELA BALAZS	"Digitalis" prima cooperativă română pentru cultivarea plantelor medicinale și preparatelor de droguri.	533
	"Digitalis" la première association agricole roumaine pour cultiver des plantes médicinales et des préparation dans les drogues.	537
ADELA HERBAN	Momente din trecutul județului Hunedoara în câteva lucrări din prima jumătatea a secolului XX.	539
	Les moments du passé du département Hunedoara dans quelques oeuvres de la première moitié du XX-ème siècle.	555
VALERIU A. GIURAN, MIA-MARIA GIURAN	Documente privind participarea armatei române din sud-vestul Transilvaniei, în războiul antifascist, în perioada 23-31 august 1944.	557
	Documents sur la participation de l'armée roumaine dans la sud-ouest de la Transylvanie, pendant la guerre antifasciste. du 23 aout 1944.	584

MIRCEA VALEA,	Toponimie hunedoareană.	585
MIRCEA HOMORODEAN		
ANGHEL NISTOR	Les toponymiques du département de Hunedoara.	642

NOTE ȘI DISCUȚII

VIOREL MORARU, VASILE PÂRVU	Noutăți la Măgura Călanului.	643
	New discoveries at Măgura Călanului (Călan'hill)	651
ADRIANA RUSU	Marcus Staius Priscus la Gărmisara.	653
	Marcus Staius Priscus à Gărmisara.	656
ION T. LIPOVAN	Venus de la Ampelum	657
	Die Venus aus Ampelum	661
EUGEN PESCARU	Încă o plăcuță votivă din aur descoperită la Gărmisara (Geoagiu-Băi).	663
	Encore une petite plaque d'or découverte à Gărmisara (Geoagiu-Băi).	664
OLIMPIA PALAMARIU	Tezaurul de denari imperiali romani descoperit la Valea Arsului - Brad	667
	Le trésor de dinars impériaux romains découvert à Valea Arsului - Brad.	671
VICTOR POPA	Un relief votiv cu Pan descoperit la Cigmău (Gărmisara).	673
	Un relief votif avec Pan découvert à la Cigmău (Gărmisara).	677
GHEORGHE PETROV	Un obol unguresc din vremea regelui Coloman descoperit la Geoagiu-Băi, județul Hunedoara	679
	Un obol hongrois du temps du roi Coloman découvert à Geoagiu-Băi, le département de Hunedoara.	680

SILVIA BURNAZ	.Analiza materialului faunistic provenit din așezarea feudală timpurie de la " Grădiște " - Hațeg (Județul Hunedoara).	681
	L'analyse du matériel faunique provenant de l'établissement du commencement du moyen-âge de "Grădiște" - Hațeg (département de Hunedoara).	688
MIHAI BLĂJAN, GEORGE TOGAN	Locuința medievală la Mediaș (Jud. Sibiu).	689
	L'habitat du moyen âge decouvert à Mediaș (Le departement Sibiu).	705
HOREA POP	Observații de topografie arheologică la Șimleul-Silvaniei. Cetatea feudal timpurie .	707
	Des observations de topographie archéologique à Simleul- Silvaniei. La cité féodal du commencement.	713
OLIMPIA PALAMARIU	Tezaurul de monede feudale, din secolele XV- XVI, descoperit la Făgețel, comuna Dobra, județul Hunedoara.	715
	Les trésor de monnaies féodales des siécles XV-XVI, découvert à Făgețel, Dobra, le département Hunedoara.	719
ILIE MINEA	Țara Hațegului	721
	Țara Hațegului	728
VICTOR IOAN OPRIȘU	Un act de bunăvoința a domnitorului Constantin Brâncoveanu față de bulgari, subliniat în mod deosebit într-o carte latinească.	729
	Un acte de protection de Constatin Brâncoveanu pour les bulgares, souligné dans un facon particuliere dans un livre latin.	731
RODICA ANDRUȘ	Piese orientale de armament în colecțiile Muzeului devean (sec. XVII-XIX).	733
	Des Pièces orientales d'armaments dans les collections du Musée de Deva (sec. XVII-XIX).	738

MARIA BASARAB	Însemnări despre căi de pătrundere a cărții vechi românești în localități hunedorene.	739
	Notes sur les divers possibilités de pénétration des vieux Livres roumains dans les localités du département Hunedoara.	743
MIHAI CERGHEDEAN	Câteva date cu privire la conscripția militară din vara anului 1784 în comitatele Hunedoara și Zarand.	745
	Quelques dates en ce qui concerne la Conscription militaire de l'été de l'année 1784 dans les Comitats Hunedoara et Zarand.	752
GHEORGHE FIRCAK	Aspecte ale iluminismului maghiar din Transilvania	753
	Aspects de l'historiographie de la philosophie des lumières Hongroise de la Transylvanie.	774
MARIA BASARAB	Valoarea documentară a unui vechi registru bisericesc.	775
	La valeur documentaire d'un vieil registre de l'église.	780
EUGENIA GLODARIU	Despre "Societatea de lectură a tinerimii române studioase de la Gimnaziul din Orăștie".	781
	Sur "La Société de lecture de la jeunesse romaine studieuse de Gymnase D'Orăștie".	785
IOACHIM LAZĂR, Preot OVIDIU BORA	Fragmente din istoria parohiei Ostrov în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.	787
	Fragmentes de L'histoire de la paroisse d'Ostrov pendant la deuxième moitié du XIX-é siècle.	800
RODICA ANDRUȘ	Din activitatea despărțămintelor hunedorene ale Astei pentru păstrarea și perpetuarea tradițiilor populare.	801
	De l'activité des compartiments d'Astra, du département Hunedoara pour conserver et continuer les traditions populaire.	805
IOACHIM LAZĂR	Despărțământul Deva al Astei și înființarea "Reuniunii pentru ajutorarea meseriașilor".	807
	Le compartiment Deva d'Astra et la constitution de "Reunion pour l'aide des artisans".	816

DOINA REGHIȘ	Portrete - document aflate în colecția de artă a Muzeului județean Hunedoara-Deva.	817
	Les Portraits - documents qui se trouvent dans la collection d'art du Musée de Deva.	821
GHEORGHE FIRCAK	Societatea de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara. Primii ani de activitate.	823
	La Société de L'histoire et de L'archeologie. Les premiers années de l'activité.	837
IOACHIM LAZĂR, VICTOR IOAN OPRIȘU	Augustin Degan (1850-1930), un om de cultură și școală românească.	839
	Augustin Degan (1850-1930), un grand Homme de culture et de L'école roumaine.	843
ADELA HERBAN	Din preocupările agronomului hunedorean Ioan Sever Ordeanu (1864-1936) pentru înnoirea teoriei și practicii agriculturii românești.	845
	Les préoccupations de l'agronome de Hunedoara Ioan Sever Ordeanu (1864-1936) pour renouveler la théorie et la pratique de l'agriculture roumaines.	850
DUMITRU PELIGRAD	Un patriot uitat: Ioan N. Roman (1866-1931).	851
	Un patriote oublié Ioan N. Roman (1866-1931).	855
ADELA HERBAN	Statutul sindicatului viticol din România - model pentru organizarea viticultorilor hunedoreni	857
	Le Statut syndicale viticole de la Roumanie- modèle pour l'organisation des viticulteurs du département de Hunedoara.	866
LIVIU LAZĂR	Contribuția juriștilor la succesul mișcării antirevisioniste din județul Hunedoara.	867
	Le contribution des jurée su succès du mouvement antirévisionniste du département de Hunedoara.	873
DUMITRU PELIGRAD	Din viața și activitatea lui Ilie Hașegan (1902-1974).	875
	Des aspects de la vie et de l'activité du Ilie Hașegan (1902- 1974).	877

IOACHIM LAZĂR	Din viața și activitatea profesorului-preot Victor Ioan Opreșu.	879
	Des aspects de la vie et de l'activité du professeur prêtre Victor Ioan Opreșu.	894

RÉCENZII . CRONICA ACTIVITĂȚII MUZEALE. NECROLOGE. LISTA DE ABREVIERI

RECENZII- COMPTES RENDUS 895

Cronica activității științifice a Muzeului județean Hunedoara- Deva pe anii 1990-1992. (Ioachim Lazăr)	911
David Prodan (1902-1992) - necrolog (Ioachim Lazăr).	931
Radu Popa (1933-1993) - necrolog (Ioachim Lazăr).	937

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE - ABREVIATIONS BIBLIOGRAPHIQUES 941